

Å leve med

GLAUKOM

Utgave 1 2023, årgang 24 - Medlemsbladet til Norsk Glaukomforening

Født med glaukom

Testleser bøker og tegner på skjerm

Side 3

Årsmøte: Asle ny leder

Side 2, 14-15

Kaller øyelegen tante

Side 6-7

Diabetes kan gi økt risiko

Side 12-13

Delta i norske studier!

Side 8-10

Takk og velkommen!

Det har vært en stor glede og svært givende å være leder for Norsk Glaukomforening. En stort takk til dere alle; medlemmer, likepersoner og styremedlemmer, pårørende, foresatte, medisinske fagpersoner, leverandører, sponsorer og media. Dere har vært, og er, uvurderlige!

Dere har gjort viktige bidrag som støttespillere for personer med diagnosen glaukom, og som i mange tilfeller derfor har vært nødt til å forandre sin livssituasjon. Dere har bidratt med å spre kunnskap om sykdommen, sette fokus på forskning og nye behandlinger, og vise at samspill med likesinnede også kan være god «medisin».

Min tid i foreningen er nå slutt, og andre oppgaver i livet må prioriteres. Jeg ønsker vår nye leder, Asle Haukaas og hans styre varmt velkommen.

Jeg ønsker dem, og alle dere andre, lykke til med videre utvikling av vår flotte og viktige medlemsorganisasjon.

Varm hilsen fra
Charlotte

Charlotte Deijenberg
Avtroppende leder
Norsk Glaukomforening

Takk for tilliten!

Tusen takk for tilliten som nyvalgt styreleder ved inngangen til Glaukomforeningens jubileum. 25 år er en aktverdig alder for en liten organisasjon, og slett ingen selvfølge. På disse årene har Norsk Glaukomforening satt spor etter seg.

Fra de som observerer oss utenfra, får vi ofte høre at vi oppnår mye og har høy aktivitet for en såpass liten forening. Det er fint da det betyr at foreningen legges merke til og at vi får fremmet saken til våre medlemmer. Vi skulle dog gjerne vært flere, og oppfordrer derfor alle til å aktivt hente inn nye medlemmer og aktivisere seg. Medlemskontingenten betaler seg fort i medlemsfordeler og utløser raskt støtte til arbeidet vårt tilsvarende to ganger kontingenten.

Selv møtte jeg kolleger fra glaukomforeninger i andre land i høst, og merket da at den «lille» Glaukomforeningen fra Norge er akk så stor i manges øyne. Kolleger fra Frankrike, Tyskland, Spania, Portugal og Storbritannia var klart imponerte over hva vi gjør og får til. Og europeiske glaukomforskere har siden bedt oss tilbake med det enkle budskapet «Vi trenger dere». Det gleder!

Og på samme vis trenger Glaukomforeningen deg enten som medlem eller som støttespillere for at vi skal lykkes med å kunne bidra til det beste for flere.

Tusen takk for det!

Og en særlig takk denne gang nettopp til Charlotte - og alle andre - som har bidratt i disse 25 årene. Det blir en stor utfordring å overta etter hun som har drevet foreningen så eksemplarisk og det med en så stor iver og engasjement. Men det er selvfølgelig flere som fortjener stor takk enten for sin innsats i styret eller på annet vis for foreningen.

Det er innsats som fortjener stor honnør!
Asle

Asle Haukaas
Påtroppende leder
Norsk Glaukomforening

Utgitt av:

Kontakt:

Telefon: 970 08 613

E-post: post@glaukomforeningen.no

Ansv. redaktør: Asle Haukaas

Redaksjonen/NGF står ikke ansvarlig for innholdet i annonsene

Forsidebilde: Martine Alexandra Hassel Baardseth med familie. (Foto: Silje Pileberg)
Småbilder: Asle (privat), Emilian (foto: Silje Pileberg), Diabetes (foto: Privat), Norske studier (foto: C. Deijenberg)
Layout og trykk: HG Media
Opplag 2.200 – april 2023

Martine (18)

– Glaukomet står ikke i veien for fremtiden

Tekst og foto: Silje Pileberg

GÅR BRA: Martine Alexandra Hassel Baardseth så mye ned i asfalten da hun var yngre på grunn av lysskyhet. I dag går det bedre. – Jeg har briller som skifter farge, men noen ganger glemmer jeg å ta dem på. Da klarer jeg meg uten, forteller hun.

Da hun var liten, bodde hun nærmest på sykehuset. I dag lever Martine Alexandra Hassel Baardseth (18) og familien med usikkerheten glaukom kan innebære, men de har det godt.

I oktober 2020 var Martine 15 år. Mens nordmenn flest prøvde å navigere i koronahverdagen, skulle Martine til kontroll på Ullevål sykehus. Sykdommen hadde vært stabil lenge, men nå fikk familien dårlig nytt: Trykket på høyre øye var høyt. – Det var helt forferdelig, minnes moren Laila Hassel Baardseth.

Martine ble først satt på trykkdempende medisiner med kontroll hver 14. dag. Men det var ikke nok. I januar 2021 ble hun igjen operert, for første gang på ti år.

23 NARKOSER PÅ TRE ÅR

Fra utsiden er det ingenting som røper at familien har hatt sine utfordringer. Martine, søsteren Caroline Isabella (15) og foreldrene bor i tettstedet Magnor i Eidskog kommune. De tar imot Glaukomforeningens utsendte med pærebrus og boller i en gjennomført amerikansk-innredet enebolig. Ute i hønsehuset lever tolv høner glade dager i hønsehuset.

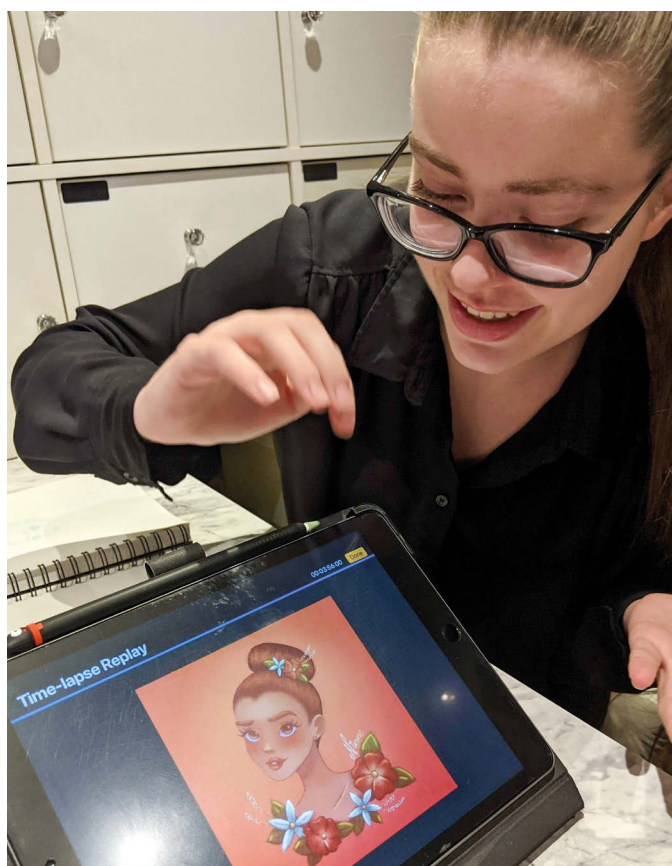
Da en journalist fra foreningen var her sist, var Martine ni år. Før det igjen var hun to og et halvt. Allerede da hadde hun vært gjennom 23 narkoser i forbindelse med operasjoner og undersøkelser. Martine er nemlig ett av de to-tre barna som hvert år fødes med glaukom i Norge. Familien hadde vært så mye på sykehuset at Martine trodde de bodde der. Etter seksårsalderen ble sykdommen holdt i sjakk med øyedråper, i tillegg til lappetrening av det høyre øyet, som er det svakeste.

EN ANNEN OPERASJONSMETODE

Barn som fødes med glaukom i dag, opereres med en teknikk som heter 360 graders trabekulotomi (se artikkel om Emilian). Da åpner man opp en drenasjekanal for kammervann i øyet og det fungerer godt, ifølge overlege Turid Skei Tønset ved Oslo universitetssykehus, Ullevål. ▶

OPPFØLGING: Martine var kun 2,5 år da vi skrev om henne for første gang. Syv år senere fortalte vi om at hun spilte keyboard og tok timer på kulturskolen. Idag er Martine 18 og nyter av å være kreativ.

VED TEGNEBORDET: Martine tegner både på papir og skjerm. I 2020 fikk hun Eidskog kommunes stipend for unge utøvere av kulturaktiviteter.

Men noen ganger kommer ikke legene til. Slik var det med Martine, ifølge familien. I stedet fikk hun satt inn ventiler i begge øynene som fører kammervann ut av øyet. Dette senket trykket, men hun måtte fortsette med trykkdempende medisiner. I tillegg førte problemer med det høyre øyet til at hun fikk operert inn enda en ventil, pluss at hun fikk to laserbehandlinger.

Turid Skei Tønset sier at det er vanlig at små barn får satt inn ventiler og de må regne med flere operasjoner på grunn av kroppens evne til å hele seg.

– Kroppene til både barn og voksne reagerer på fremmedlegemer ved at det begynner å gro. Hos barn gror det mer og raskere enn hos voksne, sier hun.

MARTINE FORSTO

I ungdomstiden lærte Martine å dryppe øyet selv. Da kunne hun bli med på klasseturer uten foreldrene. Ellers var det bare noen få ting å ta hensyn til.

– Idrettsaktiviteten cheerleading gikk greit, der fikk vi klarsignal fra legen. Men ballspill i gymmen har vi vært litt forsiktige med, sier faren Martin Hassel Aaser. Laila tror at opplevelsene de første årene – der mange undersøkelser resulterte i at de måtte bli værende på sykehuset – gjorde at Martine reagerte så sterkt på de

dårlige nyhetene i 2020. Igjen begynte hun å pakke til langtidsopphold når de skulle på kontroll. Redselen hun hadde kjent på tidligere, kom tilbake.

– Jeg tror at vi gråt et halv år etterpå, sier Laila.

– Hva var du redd for, Martine?

– Før operasjonen var jeg redd for at det skulle være ubehagelig eller ikke gå som jeg ville.

BOK, TE OG HAVREKJEKS

Den seneste operasjonen var vellykket, og Martine kunne etter hvert trappe ned kontrollene igjen. I dag er hun til kontroll hver tredje måned. Risikoen er der både for nye operasjoner, for at synet skal svekkes og for at medisinene skal ha bivirkninger. Men nå er hun ikke spesielt bekymret lenger.

– Jeg lar mamma bekymre seg for meg, smiler hun.

Selv går hun på videregående skole nå. Mens søsteren elsker musikk og dans, nyter Martine livet med en bok, te og havrekjeks. Hun er gjerne testleser for nye bøker som gis ut. Og så tegner hun; fargerike små mesterverk med blyant på en skjerm.

I 2020 vant hun Eidskogs kulturstipend. En del av pengegevinsten gikk til gode tusjer.

– Jeg tenker veldig mye på hva jeg skal gjøre etter videregående, men jeg kommer aldri fram til noe. Jeg tror jeg må være litt kreativ, hvis ikke tror jeg at jeg ville gått fra vettet.

– Opplever du at sykdommen påvirker framtidsplanene dine?

– Nei. Jeg opplever ikke at glaukomet står i veien for framtiden, sier Martine, som også har blitt godkjent for å kjøre bil med briller, hvis hun etter hvert tar sertifikatet. ■

LURER DU PÅ NOE?

Har du barn med glaukom og ønsker å snakke med noen?

Kontakt likeperson Laila Baardseth:
lailabaardseth@hotmail.com
mobil: 936 13 574

EGG TIL FROKOST: Hønene lever godt, og til gjengjeld får familien spise nyklekte egg.

Emilian Andersen Wiik brukte lapp på øyet til han var åtte og har brukt briller hele livet. Men han lever godt med sykdommen han ble født med. Her er han sammen med foreldrene Krister Wiik og Camilla Andersen.

- Jeg kaller øyelegen «tanten min»

Da Emilian Andersen Wiik var baby, så en optiker i familien en hinne på hans ene øye. Det viste seg at han hadde medfødt glaukom. Få uker senere ble han operert med teknikken 360 graders trabekulotomi (se ramme).

Tekst og foto: Silje Pileberg

– Sier dere at jeg ville vært blind hvis dere ikke hadde tatt meg til øyelegen?

Emilian Andersen Wiik (10) titter bort på foreldrene Camilla Andersen og Krister Wiik der de sitter i sofaen hjemme i stua på Siggerud.

– Det kan hende, men vi vet ikke hvor lang tid det ville ha tatt, sier Krister.

Emilian ble ikke blind. For ti år siden lå han på operasjonsbordet på Ullevål sykehus, og kirurgen trakk en slags tråd gjennom en ørliten, ringformet kanal – Schlemms kanal – inni øyet hans. Denne kanalen drenerer kammervann i den delen av øyet. Men hos noen få nyfødte barn er den underutviklet og må opereres. Emilian var ett av disse barna.

INGEN RØD REFLEKS

For foreldrene var det uventet at ikke alt var som det skulle. Alt hadde sett bra ut på ultralyden. Men da Emilian ble født, var øynene store og ovale.

Da han var baby rant det en del fra dem, og når han ble lagt ned, gråt han ofte. I tillegg gulpet han svært mye. Men på helsestasjonen fant de ikke noe uvanlig.

Så kom Emilians første påske. Samboeren til Emilians onkel mente at hun så en hinne over pupillen på det ene øyet hans. Hun er optiker og tok et bilde av ham, der hun ikke så den normale røde refleks på pupillen. «Jeg har ikke lyst til å skremme dere, men jeg tror ikke at han ser på det øyet,» sa hun til foreldrene.

Fastlegen holdt på å sende dem hjem bare med antibiotika. Men heldigvis lyste han i Emilians øyne og så at her var det noe som ikke stemte. Da gikk det bare en halv uke før den tre måneder gamle babyen fikk sin første operasjon.

BLIR SVIMMEL UTEN BRILLER

Emilian fikk operert øynene hver for seg. Det andre øyet ble hasteoperert, og under full narkose ble trykket målt til 36. Narkose gjør imidlertid at trykket går noe ned. Selv om operasjonene den gangen gikk bra, må han trolig bruke briller hele livet. Synet hans er godt, men

hornhinnene har en varig forandring etter det høye øyetrykket. I tillegg er han lyssky.

I dag kommer Emilian med åpenhjertige kommentarer i fleng. Han forundres over brillene som skifter farge når han går ut i dagslys.

– Jeg skjønner ikke hvordan det er mulig, jeg. Hvordan kan de tingene helt random skifte farge... Det gir ikke mening!

– Jeg blir svimmel hvis jeg går en dag uten brillene. Øynene greier ikke å konsentrere seg, og det er som om alt blir prikkete, forteller han.

– VIKTIGE PASIENTER

For halvannet år siden oppdaget legene igjen økt trykk i øynene hans, og han måtte begynne med trykksenkende dråper. Dette skjer med enkelte av de barna som har tatt denne typen operasjon, ifølge overlege Turid Skei Tønset ved Ullevål sykehus.

I en studie som ble publisert i tidsskriftet Acta Ophthalmologica i 2021, rapporterte Skei Tønset og kollegaene om de barna som til nå har blitt operert med 360 graders trabekulotomi i Norge, etter at sykehuset tok metoden i bruk i 1997.

– I studien hadde vi en gjennomsnittlig oppfølgingstid på ti år. Vi synes resultatene er oppløftende. Øyetrykket er godt regulert og gjennomsnittlig synsstyrke i gruppen er god, sier hun.

Totalt inkluderte forskerne 39 øyne i studien. Det var bare et par som trengte trykksenkende dråper i oppfølgingstiden. Skei Tønset understreker at metoden stort sett brukes på barn under to år, fordi medfødt glaukom innebærer at Schlemms kanal er tett. Slik er det ikke nødvendigvis når glaukom oppstår senere i livet.

– De pasientene vi opererer med denne metoden, er viktige, fordi de får denne sykdommen ved livets start, og vi investerer i de 90-100 årene de kan komme til å leve. Vi ønsker at de skal ha så godt syn som mulig, sier Skei Tønset.

– IRRITERENDE Å SKJELE

I dag har Emilian ingen begrensninger for hva han kan gjøre. Han liker å spille fotball, håndball og dataspill. Han elsker å være på hytta med familien.

Da han gikk i barnehagen, ble han mobbet fordi han hadde briller. I dag er det ingen som mobber. I stedet sier vennene ifra hvis han begynner å skjele – det gjør han nemlig av og til hvis han går uten briller; dette henger trolig sammen med glaukomsykdommen.

– Jeg synes det er irriterende at jeg skjeler. Jeg føler meg annerledes da, som om jeg ikke er meg selv, sier Emilian.

Men når han merker det selv eller blir gjort oppmerksom på det, konsentrerer han seg og korrigerer seg

Hver morgen får Emilian øynene dryppet av mor eller far. Så tar han på brillene. Da er han klar til å gjøre alt det han elsker: dataspill, ballspill, lære engelsk og være sammen med venner og familien.

selv. I 2020 ble han også operert for skjelingen, en operasjon som trolig vil måtte gjentas i ungdomstiden.

PÅ KONTROLL HOS «TANTE»

Familien er kritiske til at støtteordningen for barnebriller har blitt sterkt redusert. Men de er storfornøyde med oppfølgingen fra sykehuset. En nærmest åpen linje dit har gjort bekymringene færre, forteller de.

– Jeg har faktisk aldri søkt opp «grønn stær» på internett, for vi har fått så god informasjon, sier mamma Camilla.

Turid Skei Tønset har vært Emilians lege helt siden han ble født. Når han er på kontroll hos henne noen ganger i året, får han trykke på knapper på et bord og se inn i et mikroskop. Der ser han et verdensrom med et romskip, og inni romskipet sitter det en teddybjørn. – Turid er på en måte en tante. Jeg kaller henne tanten min fordi hun har vært lege for meg så lenge, sier Emilian. ■

360 GRADERS TRABEKULOTOMI:

Kirurggen trekker en slags tråd gjennom en ørliten, ringformet kanal – Schlemms kanal – inni øyet hans. Denne kanalen drenerer kammervann i den fremre delen av menneskers øyne. Men hos noen få nyfødte barn er den underutviklet og må opereres.

RØD REFLEKS:

Undersøkelse av rød refleks er en undersøkelse der legen lyser inn i øynene med et oftalmoskop. Det er et instrument som gjør det mulig å se direkte inn i det indre av øyet gjennom pupillen.

TEMA:

Diagnostikk

Synsam, Oslo

Foto: Privat

Holder du til i Oslo-området og ønsker å delta i et forskningsprosjekt om glaukom? Undersøkelsen er helt gratis og du vil bidra til mer kunnskap om øyesykdommen glaukom.

«Vi optikere ønsker å lære mer om glaukom og hvilke metoder vi burde bruke i klinisk praksis ved rutinekontroll av synet for å oppdage øyesykdommen.

Det er per i dag flere metoder som anbefales av kliniske retningslinjer, men likevel legger vi stor vekt på instrumentenes evne til å finne skade på øyet fremfor optikerens kliniske vurdering. Personer over 40 år blir nå invitert til å delta i masterprosjektet om glaukom.

Hovedmålet er å fremskaffe kunnskap om den diagnostiske verdien av optisk koherenstomografi (OCT) og standard- og stereofotografering av synsnerven i undersøkelsen av pasienter med risiko for glaukom hos optiker.

Deltakere vil gjennomgå en standard synsundersøkelse som inkluderer undersøkelse for glaukom hos prosjektansvarlig og optiker, Rasmus Gudmundsen. Undersøkelsen for glaukom vil være basert på kliniske retningslinjer og omfatter flere tester ved vurdering av risiko for glaukom.

Undersøkelsen tar mellom 1-1,5t. Resultater fra OCT målinger og fotografering av netthinnen vil bli avidentifisert og vurdert av en gruppe inviterte optikere som er maskert fra vurderingen som er basert på flere tester. Samsvaret i vurderingene om glaukom blir analysert. Resultatene forventes å gi en bedre forståelse av mulighetene og begrensningene i bruken av avbildningsteknologi i undersøkelse for glaukom hos optiker.

Du kan kontakte prosjektleder Rasmus Gudmundsen som holder til på Synsam Lille Grensen Oslo på mail: rasmus.gudmundsen@synsam.com.

Takk på forhånd for ditt ønske om å delta på prosjektet!»

Mvh
Rasmus Gudmundsen

TEMA:

Tidlig oppdagelse

OUS, Ullevål, Oslo

Ullevål sykehus, Oslo, undersøker en ny metode for å tidligere kunne oppdage og følge utviklingen av grønn stær. I den forbindelse søker sykehuset personer over 18 år med grønn stær uten andre øyesykdommer.

Som deltaker vil du gjennomgå en grundig øyeundersøkelse og bli introdusert for nye synstester. Dette er en unik mulighet til å bidra til øyehelseforskning samtidig som du får tilgang til avansert synstesting.

Dersom du er interessert eller ønsker mer informasjon ta kontakt med Alexander Sverstad på alsver@ous-hf.no

Foto: INImage

LEDER:: Forskningsprosjektet om synskrav til førerkort ledes av øyelege Øystein Kalsnes Jørstad.

TEMA: Synskrav til førerkort

OUS, Oslo og St. Olavs hospital, Trondheim

Oslo universitetssykehus v/ prosjektleder Øystein Kalsnes Jørstad, ønsker kontakt med personer som kan tenke seg å delta i et forskningsprosjekt. Oppgaven er å vurdere kjøreevnen til bilførere med svekket synsfelt.

PROSJEKTET HAR TO GRUPPER DELTAKERE:

1. Kontrollgruppe – friske deltakere med klasse B førerkort for personbil.
2. Pasientgruppen – deltakere som har mistet klasse B førerkort for personbil på grunn av svekket synsfelt.

SVÆRT VIKTIG FORSKNING

Norsk Glaukomforening oppfordrer de av våre medlemmer som har mulighet til å delta.

- Dette er en svært viktig og seriøs forskning, som kan få stor betydning for vurdering av førerkort for personer med glaukom, sier Asle Haukaas, e-post: asle.haukaas@gmail.com

PASIENTGRUPPEN VIL GJENNOMGÅ TO UNDERSØKELSER:

1. Undersøkelse enten på Øyeavdelingen på Oslo universitetssykehus eller St. Olavs hospital (stedet som ligger nærmest). Den første delen av undersøkelsen vil vurdere om du oppfyller kriteriene for studiedeltagelse. Deretter vil synsfunksjonen måles. Besøket vil ta omtrent en time.
2. Kjøring i kjøresimulator enten hos Way Lillestrøm eller Way Trondheim (stedet som ligger nærmest deg). Besøket vil ta omtrent to timer.

Undersøkelse 1) og 2) vil finne sted på forskjellige dager. Man må ikke betale noe for undersøkelsene, men man må selv ordne transport.

Dersom du har spørsmål om prosjektet og evt. deltakelse, ta kontakt med forsker Thea Melsen Sudmann, e-post: thesud@ous-hf.no

Foto: C. Deifjanberg

Foto: INImage

Forskere har vekket til live døde netthinne celler

En ny studie kan ha ført verden et hakk nærmere bruk av donornetthinner. Funnene kan også bidra til å kurere øyesykdommer og blindhet.

Når et menneske dør, slutter kroppens celler å fungere. Celler i sentralnervesystemet mister funksjonen sin svært raskt, noe som gjør organdonasjon vanskelig. Nå har forskere ved University of Utah i USA klart å vekke slike døde celler, netthinne celler, til live.

B-BØLGER TRENGS

Forskerne klarte først å aktivere slike celler til å produsere elektriske signaler, men de fant ikke b-bølger. B-bølger er et viktig tegn på at de ulike celletypene i netthinnen snakker sammen, og de trengs for at celler bak i øyet skal kunne formidle informasjon om hva mennesket ser.

Ved å hente vev fra donorer kort tid etter dødsfallet og tilføre oksygen under transporten, klarte de imidlertid også etter hvert å måle b-bølger i de døde cellene.

ÅPNER FOR DONORNETTHINNER

Metoden forskerne har utviklet gjør det mulig å studere funksjonen til menneskers øyne direkte i stedet for å studere dyreøyne. På sikt kan funnene kanskje også bidra til å kurere øyesykdommer som aldersrelatert makuladegenerasjon (AMD) og blindhet. De kan i tillegg være med på å åpne for at donornetthinner med tiden kan erstatte ødelagte netthinner.

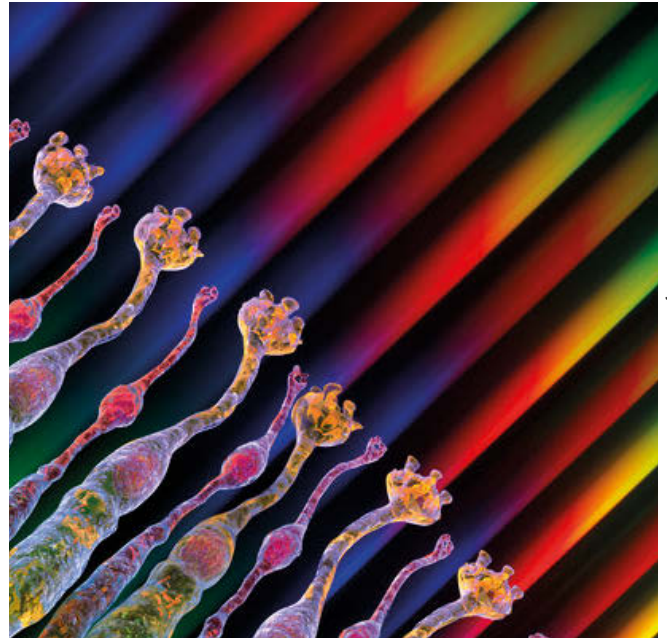

Foto: Alfred Pasetika/Science Photo Library

MULIG DONOR: Aktuell forskning på netthinne (retina) kan i fremtiden åpne for at donornetthinner kan erstatte ødelagte netthinner.

*Kilder:
Moran Eye Center (2022):
Life after death for the human eye:
Vision scientists revive light-
sensing cells in organ donor eyes.*

Fremgang i forsøk på å gjendanne synsnerven

Synsnerven er bindeleddet mellom øyet og hjernen, og forskere tenkte lenge at det var umulig å gjendanne den etter skade. Men nå skjer det ting.

Skader på synsnerven eller netthinnes gangliaceller, som videresender visuell informasjon til hjernen, fører ofte til permanent synstap. Nå mener forskere ved University of Pittsburgh i USA å øyne et håp for disse pasientene.

De har klart å isolere en liten del av den massen (såkalt intercellulærsubstans) som omgir cellene. Delen de har isolert inneholder stoffer som kan påvirke immunsystemet. På sikt mener forskerne at disse stoffene kan spille en viktig rolle for å dempe betennelse og fremme gjendanning eller konstruktiv ombygging av skadet vev.

Teamet tror at funnene på sikt kan brukes til å bekjempe skader på synsnerven, i netthinnen og også andre deler av sentralnervesystemet.

*Kilder:
The Eye & Ear Foundation of Pittsburgh (2022):
Progress on optic nerve regeneration. <https://eyean-dear.org/2022/06/progress-on-optic-nerve-regeneration/>
Van der Merwe, Y. m.fl (2019): Matrix-bound nanovesicles prevent ischemia-induced retinal ganglion cell axon degeneration and death and preserve visual function. <https://doi.org/10.1038/s41598-019-39861-4>*

ØYEDRÅPER:

Gode hygieneråd

Hvor bør flasker med øyedråper oppbevares?

Flasker med øyedråper bør ikke oppbevares på badet eller toalettet, da det kan være e-coli bakterier i slike omgivelser.

VIKTIG: Spør om oppbevaringsbetingelsene på apoteket. Noen øyedråper skal oppbevares i kjøleskap mens andre skal ha romtemperatur. Les også råd om rett oppbevaring i pakningsvedlegget.

FØR DU DRYPPER

For å unngå infeksjon i øynene: Husk grundig håndvask før øyedryppingen.

DRYPPING AV ØYNE

Når du drypper øynene må flasken verken komme i kontakt med øyet, øyevippene eller øyelokket. Dette for å unngå eventuell smitte.

Berør heller ikke spissen av flasken med fingrene.

ØYEDRÅPENES HOLDBARHET

Når flasken med øyedråper er åpnet er det viktig å være oppmerksom på at innholdet har begrenset holdbarhet. (Som oftest en måned).

Foto: Iver Bostad

Noen flasker med øyedråper har riktignok en holdbarhet på to måneder. Er det fremdeles dråper igjen i flasken etter denne holdbarhetsperioden: Kast den! Det kan være lurt å notere datoen på selve flasken for når den tas i bruk.

ANDRE VIKTIGE RÅD

Er du operert i øyet er det «strengt forbudt» å gni seg i øyet. Unngå i det hele tatt mest mulig kontakt med øynene dine. Om du likevel må: Husk alltid grundig håndvask. ■

Kilde: Dansk Glaukom Forening

Se også:

Film med overlege
Krefting, Glaukom og
øyedråper (2022)

ENDOSEBEHOLDERE

Øyedråper på flasker inneholder konserveringsmiddel for å bedre holdbarheten.

Konserveringsmiddelet kan skade overflaten på øynene. Dette kan for noen føre til røde, såre og irriterte øyne. Allergisk reaksjon kan også forekomme. For å minske dette ubehaget kan øyedråper på endosebeholdere (uten konserveringsmiddel) være aktuell. Endosebeholdere inneholder nok behandling til begge øyne. Kastes etter bruk.

Tips! Endosebeholderne oppbevares opp-ned i esken, da er det lettere å få ut dråpen når du skal dryppe. Følg hygieneråd og dryppeteknikk som ved drypping med flaske.

Se for øvrig pakningsvedlegget.

Kilde : Felleskatalogen

Foto: Iver Bostad

USIKKER? Er du usikker på hvordan du skal dryppe øynene? Se den nye «Dryppetilmen» på: www.glaukomforeningen.no eller spør på apoteket.

GLAUKOM SOM SPESIALITET: Alexander Sverstad er øyelege og doktorgradsstipendiat ved Ullevål sykehus og Universitetet i Oslo med glaukom som forskningsområde.

Øker diabetes faren for glaukom?

Tekst: Trude Elisabeth Henrichsen

- Selv om det hersker uenighet om det er en sammenheng mellom diabetes og glaukom, er det mye som tyder på at det er riktig, sier Alexander Sverstad.

Sverstad er øyelege og doktorgradsstipendiat ved Ullevål sykehus og Universitetet i Oslo med glaukom som forskningsområde.

- Glaukom er en sykdom som kjennetegnes av tap av nerveceller i synsnerven, forklarer han. Dette resulterer i redusert synsfelt og, i verste fall, blindhet – om ikke sykdommen oppdages og behandles. Historisk sett ble glaukom antatt primært å skyldes høyt øyetrykk. Det er nå imidlertid kjent at det er en kompleks sykdom med en sammensatt sykdomsmekanisme. En åpenbar sammenheng mellom diabetes og glaukom er at alvorlig diabetes øyesykdom kan føre til dannelse av nye blodårer. Dette tetter filterapparatet i øyet og øker øyetrykket, en tilstand som kalles neovaskulært glaukom.

ULIKE RISIKOFAKTORER

- Øyetrykk, alder, kjønn, rase, genetikk, nærsynthet og blodtrykk er alle risikofaktorer for utvikling av glaukom, fortsetter han. Øyetrykket har historisk fått størst fokus og det er fortsatt den risikofaktoren vi enklest kan behandle.

Selv om det ennå ikke er konkludert, tyder mye på at diabetes også er en risikofaktor for glaukom. Sverstad kjenner til flere studier som viser at personer med diabetes og hjerte- og karsykdommer har redusert blodtilførsel til synsnerven og netthinnen.

- Det er nærliggende å tro at dette kan øke risikoen for glaukom.

TYDELIG STUDIE

- En av våre samarbeidsstudier fant en sammenheng mellom diabetes og glaukom i en dansk landsdekkende studie (Petrovski og Kolko, 2016) over en tidsperiode på 16 år, forteller han.

Med tilgang til reseptregisteret til over 6,3 millioner dansker, undersøkte man hvor mange det var som samtidig mottok medikamenter for glaukom og diabetes. Studien konkluderte med at personer med diabetes hadde cirka dobbelt så stor risiko for å ha glaukom, sammenlignet med ikke-diabetikere.

FLERE MEKANISMER

- Det er flere sykdomsmekanismer ved diabetes som kan tenkes å ha sammenheng med den økte forekomsten av glaukom, konstaterer Sverstad. Høyt blodsukker fører bl.a. til at suktermolekyler binder seg til celler, proteiner og fettstoffer. På den måten forstyrres de ulike systemene, som blodårer og nerver. En annen mulig mekanisme er at høyt blodsukker forstyrrer selve væskeproduksjonen og filtrasjonen i øyet og dermed øker øyetrykket. Dette er trolig en mindre viktig mekanisme.

VANSKELIG Å OPPDAGE

- Nøkkelen til forebygging er å få stilt diagnosen glaukom på et tidlig stadium, understreker han. Problemet er at glaukom ofte ikke gir symptomer til å begynne med. Dermed oppdages kanskje ikke sykdommen før synsnerven har et betydelig tap av nerveceller.

Man skulle kanskje tro at man enkelt kunne avdekke sykdommen gjennom å måle trykket i øyet, men slik er det dessverre ikke. Det er nemlig ikke en absolutt sammenheng mellom høyt øyetrykk og glaukom.

- Ca. 30 prosent av glaukopasientene har normalt øyetrykk, mens andre har høyt trykk uten å utvikle glaukom, forklarer Sverstad

- Heldigvis får mange med diabetes god oppfølging med tanke på diabetes øyesykdom. Det jobbes med å forbedre dette systemet nasjonalt, noe som også kan øke muligheten for å oppdage glaukom hos diabetespasienter, avslutter han. ■

DIABETES OG SYN

Forandringer i øynene forekommer ofte ved type 1-diabetes og type 2-diabetes. Hos enkelte kan disse forandringene etter hvert føre til delvis eller totalt tap av synet. Imidlertid kan det gjøres mye for å hindre en slik utvikling.

Diabetiske øyekomplikasjoner er først og fremst retinopatier - skader på netthinnen, men også linseforandringer, brytningsfeil (må bruke briller), grønn stær (glaukom) og øyemuskelammelser.

Kilde: www.nhi.no

Foto: Abbott

NYVALGTE: Årsmøtet ble gjennomført i møterommet «Kverneland» på Litteraturhuset i Oslo. Fra v. Jon Andreas Rognerud, nytt styremedlem, Asle Haukaas, ny styreleder, Thea Melsen Sudmann, forsker ved Oslo universitetssykehus, samt redaktør Peter Raaum, bladet «Motor».

ÅRSMØTET 2023

Asle Haukaas ny leder

Vel 40 personer deltok på Norsk Glaukomforenings årsmøte like før påske. Glaukompasient Asle Haukaas ble valgt som ny styreleder etter Charlotte Deijenberg. Nytt styre ble valgt i tråd med forslag fra valgkomiteen.

Årsmøtet for den nå 25 år gamle foreningen behandlet blant annet årsberetning, årsregnskap, budsjett samt kontingentsatser for både 2023 og 2024. For første gang ble også møtet streamet, dvs. direkte sendt via internett.

NYE STYREMEDLEMMER

Det nye styret består nå av:
 Asle Haukaas (leder, tidl. nestleder)
 Lilly Martinsen, Troms og Finnmark
 Liv Gjems, Vestfold og Telemark
 Iver Bostad, Møre og Romsdal (tidl. varamedlem)*
 Jon Andreas Rognerud, Viken*
 Anne-Kristine Eraker Gudmestad (tidl. øyesykepleier), Trøndelag*
 Frode Halvorsen (øyelege), Agder *

VARAMEDLEMMER TIL STYRET

Julie Langemyr, Agder
 Tor Høivik Larsen, Rogaland
 Marit Holter, Viken*
 Sissel Bårdsen, Troms og Finnmark
 Kjell Sandnes, Vestland*
 * = Nyvalg

Mer enn halvparten av hele styret, sett under ett, består av pasienter med glaukom eller foresatte til barn med øyesykdommen. Alle valg var enstemmige. Årsmøtet takket valgkomiteen ved Toralf Kaland og Ellen Heiberg for innsatsen. Årsmøtet takket også alle som gikk ut av styret og Charlotte Deijenberg ble takket av med en gave og ble utnevnt til foreningens åttende æresmedlem.

ÅRSMØTESAKER

Charlotte Deijenberg presenterte hovedpunktene i styrets arbeid; medlemsbladet og informasjon på Facebook og nettside, glaukomtelefonen, folkemøter i Oslo, Ålesund og Bodø, 32 likepersoner, særtrykk av glaukomreportasje i «Hjemmet», kurs for likepersoner, ABC-kurs, deltakelse på fagkonferanser på Island, i Portugal og Stavanger, myndighetskontakt om førerkort, nye behandlingsfilmer med øyelege Krefting fra Tromsø, stand på kjøpesenter og ny hjemmeside snart klar for publisering.

Årsmøtet godkjente årsberetningen, årsregnskapet og revisors beretning.

Årsmøtet vedtok styrets forslag for kontingentsatser som innebærer uendrede satser i 2023, og en økning i 2024 (300 for medlem, 60 for familiemedlem og 600 for støttemedlem.)

Årsmøtet vedtok deretter forslag til budsjett med føringer som foreslått av styret.

GLAUKOM OG FØRERKORT

Etter årsmøtet inviterte lege og forsker Thea Melsen Sudmann fra Oslo universitetssykehus pasienter med synsfeltutfall og fratatt førerkort til å delta i et forskningsprosjekt om førerkort og synsfeltmålinger. Interesserte kan kontakte henne direkte via epost: thesud@ous-hf.no

Deretter innledet nyvalgt styremedlem Jon Andreas Rognerud og redaktør av bladet Motor, Peter Raaum, til diskusjon om førerkort for alle med synsfeltutfall. Begge oppfordret foreningen til å fortsette det politiske arbeidet med å sikre at det er rettferdige bedømmelse av rett til førerkort basert på en vurdering av sjåførens reelle kjøreegenskaper. Temaet engasjerte mange som bidro med innlegg fra salen og spørsmål både til innlederne og styret. Styret lovte å fortsette arbeidet med førerkort for medlemmene videre. ■

Foto: C. Deijenberg

BIDRA TIL FORSKNING PÅ SYNSFELT! Thea Melsen Sudmann, forsker ved Oslo universitetssykehus, besøkte årsmøtet for å invitere foreningens medlemmer til å delta i en ny studie. Sykehuset står bak studien sammen med Way Trafikkskole. Forskerne ønsker kontakt med personer under 75 år som har mistet førerkortet på grunn av synsfeltutfall. Etter å ha gjennomført noen tester på øyeavdelingen vil det bli mulig å kjøre simulator enten i Trondheim eller på Lillestrøm. Interesserte kan kontakte doktorgradsstipendiat og lege i spesialisering Thea Melsen Sudmann direkte på e-post thesud@ous-hf.no. Husk å skrive alder og telefonnummer. (se side 9)

PÅ KURS: Glade deltakere på ABC-kurset 2022

Årsberetning 2022 - høydepunkter

Nye og spennende aktiviteter

Virksomhetsåret 2022 har vært et år med høyt aktivitetsnivå. I tillegg til digitale prosjekter som nye behandlingsfilmer og utvikling av ny hjemmeside, har for eksempel nettverket av likepersoner fått videreutdanning og politiske forhold som førerkort og nasjonal øyehelseplan har fått spesiell oppmerksomhet. NGF har også videreutviklet relasjoner til øyefaglige aktører både i Norge og internasjonalt.

Årsberetningen forteller om flere nye og spennende aktiviteter. Her kan du lese noen av dem. Hele årsberetningen ligger for øvrig ute på hjemmesiden www.glaukomforeningen.no/medlemsside

MEDLEMMER

Antall betalende medlemmer per 31. desember 2022 var 1096, noe som er en liten nedgang fra 2021 hvor medlemstallet var 1105. Om lag 40 prosent kommer fra Oslo og Viken og omkring 60 prosent av registrerte medlemmer er kvinner. Majoriteten av medlemmene er mellom 60 og 79 år.

MEDLEMSVERVING

Foreningen har i løpet av året fått 113 nye medlemmer. Nesten alle er innmeldt via hjemmesiden.

145 registrerte medlemmer har tross purring ikke betalt sin medlemskontingent. Foreningen må derfor vurdere hvordan registrering, fakturering, purring og utsendelse kan forbedres.

Et medlemskap i NGF innebærer en rekke fordeler.

Les mer på vår hjemmeside:

www.glaukomforeningen.no

INTERESSEPOLITISK ARBEID

NGF arbeider fokusert for at personer som mister førerkort skal ha rett til kjørevurdering, alternativt test i kjøresimulator. Førerkort er et av de vanligste temaene som medlemmer spontant tar opp med foreningen.

KURS

Kurset «ABC om glaukom» er blitt gjennomført for åttende gang med 25 deltagere fra hele landet.

Øyelege (og foreningens initiativtaker!) Jan Erik Jakobsen hadde ansvaret for den medisinske skoleingen. I tillegg var tidligere øyesykepleier Anne-Kristine Gudmestad en svært viktig ressurs under hele kurset. Kurset ble avsluttet med et innlegg av Kristina Vedel Nielsen på temaet «Å leve med kronisk sykdom».

NASJONAL ØYEHELSEPLAN

NGF har arbeidet aktivt mot regjering og Storting for å initiere en Nasjonal øyehelseplan. Les mer om saken på vår hjemmeside glaukomforeningen.no

FUNKSJONSHEMMEDES FELLESORGANISASJON (FFO)

NGF er medlem i FFO som er en svært aktiv samfunnsaktør. FFO er Norges største paraplyorganisasjon for organisasjoner for kronisk syke, funksjonshemmede og deres pårørende. FFO har 87 medlemsorganisasjoner med til sammen over 350 000 medlemmer.

SOSIALE MEDIER

Også i år har NGF satset spesielt på utvikling av foreningens digitale medier.

Hjemmesiden, www.glaukomforeningen.no, er et viktig verktøy for å spre kunnskap om glaukomsykdommene, både til den enkelte som har diagnosen og til pårørende, samt fagpersoner og befolkningen generelt.

I 2022 hadde hjemmesiden til sammen 49 871 visninger (jf. 52 389 i 2021). Toppmåneden var februar med 5 498. De mest besøkte sidene var:

- «Årsaker til glaukom»
- «Medikamentell behandling»
- «Spørsmål & svar»
- «Glaukomtyper»
- «Forskning»

Hjemmesiden hadde til sammen 57 nye saker/notiser som ble publisert i løpet av året. En ny hjemmeside er under utvikling og vil etter planen bli lansert 1. kvartal 2023.

På Facebook ble det i 2022 publisert 62 artikler/nyheter. Størst interesse skapte innlegg om:

- «Arvelig glaukom» (1013 visninger)
- «Nyheter på Nordisk kongress» (807)
- «Artikkel i Hjemmet» (788)
- «Sjekk synet» (783)

Innhold til de digitale mediene ble skrevet av Charlotte Deijenberg.

MEDLEMSBLADET

Også i år ble det produsert to utgaver av medlemsbladet «Å leve med glaukom».

Utgave 1/2022 hadde som tema «Stenter/MIGS» (opplag 2000). Temaet i utgave 2/22 var «Førerkort», med svar fra blant andre Helse- og omsorgsminister Kjerkol (opplag 2200).

Medlemsbladet har 20 sider i hver utgave og er en svært viktig informasjonskilde til våre medlemmer

NOEN NØKKELTALL FRA ÅRSREGNSKAPET 2022

RESULTATREGNSKAP

Driftsinntekter	1 245 532
Driftskostnader	1 393 571
Driftsresultat	-148 039

BALANSEREGNSKAP

Egenkapital	695 391
Gjeld (kortsiktig)	15 475
Sum egenkapital og gjeld	710 866

FOLKEMØTER

I løpet av året ble det arrangert tre åpne folkemøter: Oslo, Ålesund og Bodø.

Foto: Yina Chan

PÅ FOLKEMØTE: Det var omkring 100 interesserte som besøkte foreningens folkemøtet i Oslo til tross for en deilig sensommerkveld.

LIKEPERSONER

NGF har ved årets slutt 32 godkjente likepersoner fordelt på alle landets fylker. Likepersonenes oppgave er å være en lokal støtte for andre personer med glaukom og deres pårørende, samt bidra til informasjonsspredning i nærmiljøet. Alle har blitt oppnevnt av styret, etter å ha deltatt på kurset «ABC om glaukom».

FRIVILLIGHET NORGE

NGF er medlem i paraplyorganisasjonen Frivillighet Norge, som blant annet skriver høringsuttalelser til offentlige myndigheter på vegne av omkring 350 medlemsorganisasjoner. Aktuelle rammebetingelser i 2022 var blant annet skattefradragsordningen for gaver til frivillige organisasjoner.

GLAUKOMTELEFONEN

Foreningens glaukomtelefon, 970 08 613, besvares av likeperson Ellen Heiberg. Telefonen er åpen 24/7.

Regnskapet for 2022 viser et årsresultat på minus NOK 142 262 mot budsjettert underskudd på NOK 51 052. Det kan primært forklares med bevisste og vedtatte utlegg til behandlingsfilmer, samt post-covid satsing på kontakt med fagmiljøer og likepersonnettverket. Dette har resultert i vesentlig høyere reisekostnader.

Godkjent årsregnskap, samt revisjonserklæring fra Echass revisjon, finner du på vår hjemmeside www.glaukomforeningen.no/medlemsside.

Dr. David Richardson, California, spiller inn youtube-filmer hvor han deler sine tanker og erfaringer rundt glaukom.

Foto: Privat

TRENING

Hold hodet over hjertet

Trening er som kjent bra for både fysisk og psykisk helse. I følge Dr. David Richardson, spesialist i katarakt- og glaukomkirurgi i sør-California, er det likevel ikke alle øvelser som er like tilrådelig for en som har glaukom. Her hans råd, kort oppsummert.

Det er utgitt mye litteratur rundt temaet fysisk aktivitet og glaukom. Richardson understreker likevel at all forskning til tross: Det finnes ikke noe entydig svar på om det gjelder all type trening. For å unngå farlig høyt øyetrykk er det visse stillinger og posisjoner han mener bør unngås.

HOLD HODET OVER HJERTET

Hovedregelen når det gjelder trening med glaukom er å gjøre de ulike øvelser mest mulig i oppreist posisjon. Richardson understreker at selv det å ligge flatt på et gulv vil øke presset i øyet. Stillinger hvor du ligger med ansiktet ned, øker trykket ytterligere. Unngå derfor omvendte posisjoner som å stå på hodet eller «Hunden som ser ned» (som er en kjent yogastilling hvor hendene presses ned i matten). Yoga er forøvrig en flott treningsform, men forsøk alltid mest mulig å holde hodet høyere enn hjertet.

UNNGÅ TUNGE STYRKELØFT

Såkalte «inversion tables»; apparater hvor du for å oppnå terapeutiske fordeler blir hengende opp ned, er derfor heller ikke å anbefale.

Når det gjelder styrkeløft er det bedre å repetere øvelser med mindre vekter enn å trene med tunge. Du bør unngå styrketrening med benkpress, lyder anbefalingen fra glaukomkirurgen.

SE MER PÅ YOUTUBE.COM

Under tittelen “Driving with Dr. David Richardson” på youtube.com ligger det flere filmsnutter hvor katarakt- og glaukomkirurgen tar opp ulike temaer rundt behandling av glaukom. Se hele filmen her:

www.youtube.com/watch?v=HPrZv5A2bHU&t=307s

Foto: Colourbox.com

-Yoga er en flott treningsform, mener Dr. Richardson, som samtidig anbefaler å holde hodet høyere enn hjertet.

Glaukomtelefonen 970 08 613

RING OSS OG FORTELL HVORDAN DET GÅR!

Tekst: Trude Elisabeth Henrichsen

Har du spørsmål eller har behov for å snakke med noen om glaukom? Enten diagnosen er nyoppdaget, du har hatt glaukom en stund eller er en pårørende: Ellen Heiberg er kun en telefon unna. Som likeperson har hun lang erfaring i å lytte og gi råd om livet med glaukom.

Glaukomtelefonen er et tilbud til alle om å snakke med en ikke-helsefaglig person om alt fra bivirkninger og drypping av øynene til operasjon og utfordringer i hverdagen. Ellen Heiberg fikk selv diagnosen 46 år gammel og har vært stemmen bak telefonnummer **970 08 613** i mer enn ti år.

EN PRAT UTEN FILTER

- Hvem er det som tar kontakt?
- Det kan være nydiagnostiserte personer som synes det er godt å snakke med en som lett kan forstå. Noen har kanskje ikke fått med seg alt legen har informert om og spør om råd. Mange er bekymret for hvordan livet vil arte seg og om de vil komme til å miste synet helt. Det kan være spørsmål i forhold til nye fører-kortbestemmelser eller om tips til hvordan man bør dryppe øynene.
- Jeg understreker alltid at jeg ikke er helsefaglig utdannet, men at jeg selv har hatt sykdommen i over tyve år. Jeg har vært gjennom tre øyeoperasjoner og kan dele mine erfaringer med folk som er bekymret før en operasjon, forteller Ellen.
- Målet med glaukomtelefonen er kort og godt å være et tilbud til alle som vil snakke om glaukomet sitt.
- Du behøver verken å legge sperrer på vanskelige følelser eller hva du spør om. Jeg er her for å lytte og for å svare så godt jeg kan utfra egne og andres erfaringer, sier Ellen.

DØGNÅPEN TELEFON

- De fleste tar kontakt i løpet av arbeidstiden, men jeg pleier å si at telefonen er åpen 24/7, forteller hun.
- Da jeg fikk diagnosen i 2001, ringte jeg og fikk en times samtale med Per Kaland, Glaukomforeningens «far». At jeg selv på denne måten hadde en som lyttet til mine spørsmål og bekymringer, har vært min drivkraft for å hjelpe andre på samme måte gjennom telefonen.

Tilbakemeldingen etter samtale med Ellen er ofte: Det har vært så godt å snakke!

Foto: C. Deijenberg

TELEFONVAKT: Ellen Heiberg har svart på spørsmål fra glaukompasienter i mer enn ti år og har selv hatt diagnosen siden 2001.

- Mange føler seg alene med sykdommen og dette er en av få muligheter til å få en samtale i fred og ro med en likeperson.
- Til meg kan de si hva de vil uten å føle seg dumme eller dømt. Glaukomtelefonen er også en av de aller viktigste forbindelsene mellom foreningen og medlemmene. Det gir styret verdifull kunnskap og innblikk i hvilke utfordringer hverdagen med glaukom gir og hva det kan være behov for.

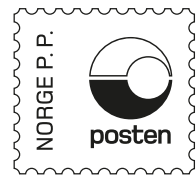
VÆR FORBEREDT

- Hvilket råd gir du oftest?
- Hun tenker seg litt om før hun svarer:
- Hos øyelegen kan det ofte være begrenset med tid og lett å glemme det man lurer på. Et tips jeg ofte gir er viktigheten av å forberede seg før man har avtale. Skriv ned og lag en liste på det du lurer på og ta gjerne med deg en ekstra person til kontrolltiden. Fire ører hører bedre enn to.
- Det er også lov å hente inn en «second opinion» om du føler for å ha en annen leges anbefaling i forhold til behandling.
- Og ikke minst: Bruk Glaukomtelefonen! Ring meg gjerne opp igjen om det er noe. Det er ingen grunn til å bære dine tanker og bekymringer alene. ■

NUMMERET TIL GLAUKOMTELEFONEN

970 08 613

Er det noe du lurer på rundt glaukom eller bare har lyst til å snakke om sykdommen, ta kontakt! Norsk Glaukomforening har også omkring 30 godkjente likepersoner rundt om i landet. Kontaktinformasjon til dem finner du på vår hjemmeside: www.glaukomforeningen.no

Returadresse:
Norsk Glaukomforening
Rosenkrantz'gate 7
0159 Oslo

Spørsmål & svar om glaukom Fører kort og synsfelttester – hva er status?

Bare de siste månedene har det skjedd mye på temaet fører kort og synsfelttester, både i Norge og i Sverige. Nettstedet www.motor.no publiserte nylig en svært informativ artikkel (se lenke nedenfor). Her er noen av hovedpunktene.

- **Stortinget.** Stortinget diskuterte i mars et forslag fra FrP. Det gikk ut på å utvide adgangen til bruk av simulator for å vurdere kjøreevnen. Det var kun FrP og MDG som stemte for det forslaget. Flertallet var fornøyd med at samferdselsminister Jon-Ivar Nygård (Ap) har varslet at han vil komme tilbake til Stortinget etter en grundig faglig vurdering og mer forskning.
- **Forskning.** Forskere ved Oslo universitetssykehus (OUS) og St. Olavs Hospital er i gang med et prosjekt som skal gi svar på hvor gode pasienter som har mistet fører kortet på grunn av synsfeltutfall, faktisk er som sjåfører. Omkring 100 pasienter under 75 år får nå mulighet til å teste seg i kjøresimulator hos Way Trafikkskole i Trondheim eller på Lillestrøm. (Se også side 9)
- **Simulator.** Simulatoren som Way Trafikkskole har utviklet, tester langt mer enn Esterman-programmet. Deltakerne kjører fire 10-minutters turer i forskjellige simulerte miljøer: vinterlandskap, landeveis-kjøring om sommeren, mørkekjøring og bytrafikk. Med hjelp av en rekke sensorer i simulatoren registrerer forskerne hvordan sjåføren håndterer ulike utfordringer. I tillegg overvåkes sjåføren av en kjørelærer.
- **Esterman og EDT.** Synsfeltet i forhold til fører kort måles i dag kun med Esterman-programmet, som ble utviklet i 1982. Resultatet er bestått eller ikke-bestått. Blant andre overlege Øystein Kalsnes Jørstad ved øyeavdelingen på OUS, mener at

Foto: Privat

Jon Andreas Rognerud, nytt styremedlem, er svært interessert i det pågående arbeidet med fører kort og synsfeltmålinger.

- Norge har synskrav som er svakt begrunnet. Han har derfor, sammen med andre aktører, utviklet en ny test, European Driving Test (EDT), hvor man undersøker synsfeltet i tråd med regelverket.
- **Individuell kjøreevne.** Thea Melsen Sudmann er lege i spesialisering og forsker ved Øyeavdelingen ved OUS. Hun mener at det er viktig med en individuell vurdering, ikke minst fordi sjåførenes evne til å kompensere for synsfeltutfall varierer. Dagens fører kortforskrift tar for eksempel ikke hensyn til om sjåføren kompenserer ved å flytte blikket og dermed orientere seg godt i trafikkbildet. Melsen Sudmann henviser til Sverige hvor nettopp kjøresimulator kan brukes til en slik vurdering.
 - **Sverige.** Svenske transporteksperter har i en utredning for den svenske regjeringen konkludert med at en ny kjørevurdering eller simulortest er viktig for å gjøre en god vurdering av når redusert synsfelt påvirker kjøreevnen. Både Statens Vegvesen og Helsemyndighetene mener at den svenske utredningen i stor grad er relevant også i Norge.

Kilder:
www.motor.no/aktuelt/mistet-lappenfar-teste-i-simulator/243966
www.motor.no/aktuelt/fikk-ikke-stotte-for-forer-kort-ending/244998

**BLI
MEDLEM?**

post@glaukomforeningen.no
Tlf: 970 08 613
www.glaukomforeningen.no

Hovedmedlem: kr 250 per år
Familiemedlem: kr 50 per år
Støttemedlem: kr 500 per år